

מדינת ישראל
הכנסת

ט. ז.

1920

פרוטוקול מס' 132

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה בתל-אביב,
ביום א', כ"ב בתמוז תשי"ז - 21.7.57
בשעה 17.10.

נוכחים:

י	גורץ	-	היו"ר	חברי הוועדה:
ש	דיין			
ט	חזני			
ז	סוזאייב			
י	ספיר			
ז	צור			
י	קרגמן			
ש	בזק	-	סוכיר הוועדה	

נוכחים:

ס. לויין - מנהל רשות הפיתוח.
א. רובינשטיין - מטעם רשות הפיתוח.

סדר-היום:

תקציב רשות הפיתוח.

=====

היו"ר גורץ:

פותח את הישיבה.

זה לנו לראשונה שעלינו להביא את תקציב
רשות הפיתוח לאישור סופי לכנסת, תקציב המחתכם בסך של
30,000,000 ל"י. אני רואה שחל כאן שינוי של 8,000,000 ל"י
בכוראוי הדברים יוסברו.

ס. חזני:

אני רוצה להציע לסדר: אני רוצה להציע
לוועדה באחת הישיבות שהיא תעסוק בתקציב
רשות הפיתוח, תבחר בוועדת משנה שתקבל על עצמה את הטורח
לעבוד גם בפגרה וללמוד את בעיית רשות הפיתוח באופן יסודי, את
בעיית הקרן-הקיימת-לישראל, מוסד משותף לקרקעות, משרד
החקלאות וכ"ו. אני מעמיד את הדגש על החלטת הקונגרס
על הקמת מוסד לקרקע לאומית. החלטת הקונגרס בזה כנראה לאחר
בירור במסעלה. לכן, עניין זה טחייב גם לימוד
בוועדה ומסוים כך אני מציע את הצעתי להקים ועדת משנה.

ש. דיין:

נדמה לי, כל עדיין לא בשל ענין זה של קרקע לאומית. קיימת קרקע של קרן-הקיימת לישראל המיישבת יהודים בכלל וקיימת קרקע של הסדינה שצריכה להנתן לכל אזרחי הסדינה ללא הבדל. גם הממשלה טרם קבעה עמדה בשאלה זו ותסימות היא לחשוב שאנו נקבע בענין זה. משום כך אני חושב שאין להרכיב ועדת משנה שתעסוק בכך.

י. ספיר:

תקציב רשות הפיתוח טרם אושר, כיצד מתקיימת רשות הפיתוח? ובעיקר, כאשר מתעוררות סביב ענין זה בעיות רבות מאד. לכן הייתי מציע שנבחר ועדת משנה שתטפל בענין זה באופן יסודי, ולפי שעה נאשר תקציב לתקופה מסויימת.

בניבור

ש. בזק:

דברי חבר-הכנסת ספיר עוטדים לכוהג המקובל עתה. עד כה הייתה ועדת כספים יכולה לאשר תקציב זמני. אולם עתה אין היא יכולה לעשות זאת, אלא התקציב מוכרח לבוא לאישורה של הכנסת.

הי"ר י. גור:

עלינו תחילה לנסות ולברר את הדברים שיטנם בתקציב ונראה שאם תוך השבועיים לא נוכל לסיים את העבודה נצטרך להציע לאשר תקציב זמני.

אשר לענין הקמת ועדת משנה לענין החלטת הקונגרס בקשר להקמת מוסד לקרקע לאומית - אמנם, אקונגרס סטך ידו על תכנית זו. אבל הדבר טרם הביע לשולחן הדיונים של הוועד הפועל הציוני. לכן, אין לי בטחון שוועדת משנה של ועדת הכספים תוכל לקדם את הענין.

אשר לתקציב רשות הפיתוח - מדוע עלו ההכנסות ב-8,000,000 ל"י? אנו נלך סעיף-סעיף ונקבל הסברים ממר לוי.

מ. לוי:

כזכור לכם, בישיבת ועדת הכספים בשנה שעברה עמדה ועדת הכספים על הצורך שתקציב רשות הפיתוח יוגש לכנסת בצורת חוק. עתה, אין ועדת הכספים או ועדת הכלכלה יכולים לאשר תקציב ביניים מבלי להביא זאת לכנסת. הצעת התקציב הונחה על שולחן הכנסת, בהתאם לחוק, בפברואר 1957. בחוברת זה הוכנס אותו הסכום שהיה באותה החוברת הכחולה והוא הסכום של 22,070,000 ל"י.

ב-26 במאי 1957 החליטה הממשלה בהחלטתה מספר 509 להגדיל את תקציב ההכנסות של רשות הפיתוח, על-ידי מאמץ מסויים, בסכום של 8,000,000 ל"י. אזי הוגדלה סעיף של "בכסים עירוניים" מ-8,000,000 ל"י בערך ל-16,000,000 ל"י. וכבר שר האוצר בהביאו את התקציב לכנסת עמד על התיקון הזה.

בתקציב רשות הפיתוח דנה ועדת הכלכלה וועדת הכספים בכל הבעיות שנתעוררו עקב ניהול בכסי הנפקדים ועד כמה שאני זוכר הוגש חומר רב לשתי ועדות אלה. בשנה שעברה במסכו הדיונים בצורה כזו שתוך כדי הדיונים צריך היה לאשר תקציב ביניים ל-6 חודשים, אולם כפי שאני שומע דבר זה לא יתכן הפעם. לכן, הייתי מאד מבקש שהכנסת תדון בתקציב ותביאו לאישור עוד לפני הפגרה, ואת כל הדיונים העקרוניים שאינם נובעים מתקציב זה נוכל לקיים אחר-כך, כי אי-אפשר לתת למוסד הזה להמשיך ולהתקיים מבלי שיהיה לו תקציב מאושר.

היו"ר י. גורני:
נוצר כאן מצב מאוד בלתי הגיוני: התקציב הארגוני של רשות הפיתוח אושר עם אישור התקציב הכללי בכנסת ואילו התקציב האופראטיבי של רשות הפיתוח הופקע הדיון בו מסטכות הכנסת והועבר לוועדת הכספים וועדת הכלכלה. אנו התרענו על כך.

אשר לשאלות האחרות המתעוררות בקשר עם התקציב הזה הייתי מבקש שאנו נדון מתוך אספקט שאנו דנים על התקציב הזה בלבד, ובמקרה ולא נספיק לסיים את הדיון בו - נבקש את הכנסת לאשר תקציב ביניים.

י. ספיר:
אני הייתי רוצה לדעת מהם דמי השכירות הבסיסיים לגבי בתי-קירור ובתי-עסק וכ"ו. מה היה סולם שכר הדירה מאז קביעתו לראשונה בשנת 1948, ומהן התוספות שבאו כחוק? כיצד זה השפיע וכיצד זה עומד. בהשוואה לשכר הדירה שהיה בהוג? או במלים אחרות: כמה מסלם שכר דירה דייר ביפו או באשקלון בהשוואה למה שמסלם דייר דומה בתל-אביב המוגן על-פי חוק הגנת הדייר?

האם קביעת שכר הדירה עומד בהתאמה לחוק, ולא לגובה שכר הדירה? האם רצויה האבחנה הזו של מטרים? אבל יודע שדבר זה קיים בתי-עסק, אבל לגבי בתי-מגורים אינני יודע על כך. מה מועילה שיטה זו וכיצד זה עומד בהשוואה לשיטה הקיימת במקומות אחרים? עובדה היא שבמקום אחד ישנו שכר דירה אחד ובדירות של האפוטרופוס ישנו שכר דירה אחר.

י. גורני:
מה אחוז המקרים הסוציאליים והאחרים המקבילים הנחות משכר דירה? כיצד להסביר את ההכנסות מבכסים בהנהלת עמידר בסך של 550,000 ל"י?

י. ספיר:
מה היא השיטה המקובלת בענין דמי ההיתר?

י. סוזאני:
אשר להכנסות מבכסים בהנהלת עמידר, האם הסכום הוא ברוטו?

ס. לוי:
לא, נטו.

י. סוזאני:
מה הוא הסכום התיאורטי שאריך היה להתקבל?

ס. לוי:
אשר לשאלתו של חבר-הכנסת ספיר בקשר למספרים שניתנו בעמוד 7 - מספרים אלה מתאימים לתקנות לפי חוק בכסי נפקדים שפורסם בילקוט הפירסומים כיום ג' באייר תשי"א 1951. החוק קובע שיש להתקין תקנות והן פורסמו. אל התקנות צורפה תוספת א'. שם ניתנת טבלה מפורטת מה צריך להיות שכר הדירה שעל האפוטרופוס לקבוע לגבי הדיירים שלו. תקנות אלה קובעות סוגי דירות בהתאם לגודל החדר. כאן נמצאת גם התשובה לשאלה בלתי שיטת המטרים המרובעים לגבי דירות מגורים. וזאת, כיוון שחלק גדול מן הבכסים נכבשים בבנינים ערביים שבהם הדירות מרווחות מאוד. לכן יש לקבוע סייג מסויים לגודל החדרים על-ידי קביעת השטח. בהתאם לשטח נקבע גובה שכר הדירה. דברים אלה נקבעו גם בתקנות. ברור, כי כאן באים בחשבון גם החדר הנו טואר או איבנו טואר, אם התקרה מקומרת או אינה מקומרת. כידוע לי, גם בחוק הגנת הדייר הדובר על גדליה שונים של חדר. אך כטובן, אין לאשרות זאת לדירות הערבים ששם השטח הוא הקובע.

ועדת הכספיים

21.7.1957

תקציב רשות הפיתוח.

ש. ז.

ס. לוין:

כאשר נקבע שכר הדירה היה זה שהיה קיים בשנת 1940 שהיה השנה הקובעת בתקופת הטנדט לגבי שכר הדירה. אדם שאיך לשכור דירה שלם לפי החוק משנת 1940 שילם הרבה יותר מאשר שכר הדירה שנקבע על-ידי האפוסטרופוס. שכר הדירה בנכסי נפקדים היה יותר נמוך מזה שהיה מקובל במסחר החופשי.

אני יכול להבין ששכר הדירה אצל האפוסטרופוס הוא יותר גבוה משכר הדירה שהיה נהוג ב-1940. אבל אין הוא יותר גבוה משכר הדירה שהיה נהוג ב-1950.

חוק הגנת הדייר משנת 1953 שקבע את החוזי העליה, הוא קבע גם אחוז מסויים לגבי הדירות של האפוסטרופוס. יש אבדל בין דירות טתם לבין דירות האפוסטרופוס. שם נקבע שחוזי העליה לגבי דירות האפוסטרופוס הם נמוכים יותר מאחוזי העליה של דירות אחרות. לכן, התי- המשפט היו חופשיים בפעולתם וכאשר בעל-בית היה דורש את הטכסימום והשמן סרב לשלם היה ביה-המשפט פוסק לו את הטכסימום. כאשר הענין נבע לאפוסטרופוס שם בית-הדין לא היה חופשי, כי שם נקבעו אחוזים כתוצאה מדרישת השוטפים, אוטוה גם שכר הדירה של דירות של האפוסטרופוס במקרה זה, וגם כאן היה השופט רשאי לקבוע את הדברים.

אני יודע שלגבי בתי עסק לא טיבחה רשות הפיתוח את מה שאחוק מרשה לה: בשנה הראשונה - 115%, בשנה השניה - 130%, בשנה השלישית - 150% ובשנה השוטפת - 180%; ואנו הגענו רק ל-80%, כלומר אנו מפגרים לגבי בתי-עסק ב-65%.

י. ספיר:

האם מותר לי לבקש דוגמאות קונקרטרות? נניח, שדירה זו וזו עלתה ביום זה כך וכך, ודירה דומה בתל-אביב המוגנת על-ידי החוק משנת 1940 בתוספת כל התיקונים שבאו עולה כך וכך.

ס. לוין:

אשר לדמי ההיתר - לראשונה היה נהוג, בדמם לי; בשנת 1951/52 שדירות של האפוסטרופוס היו מוצמדות לוועדות הציבוריות. היינו, אדם שגר בדירה של האפוסטרופוס ורצה לצאת ממנה היה חייב להחזירה לוועדה הציבורית. ~~למסור את הדירה. אולם החיים הובילו אותנו לידי כך, שהאפוסטרופוס~~ למסור את הדירה. אולם החיים הובילו אותנו לידי כך, שהאפוסטרופוס יידע, והיו מפילו טקרים שאריך היה אולי להפעיל את המשטרה, כדי למנוע העברת הדירות לאחרים שלם באמצעות הוועדה. אזי הוחלט שטרם לתת זאת לאנשים על פי חוק והונהג הטושג של "דמי היתר". דבר זה עבר את דיוני של ועדת הכספיים וקיבל את אישורה של הוועדה. כלומר, הדבר הובא לידיעתה, אבל לא לאישורה, היינו, הדבר נעשה בידיעתה של ועדת הכספיים. בדרך זו יוכלו האנשים בהיתר להעביר את דירותיהם לאנשים אחרים תמורת תשלום דמי היתר.

כאשר עמדו לקבוע את דמי ההיתר נשאלה האם יש לנהוג לפי מנהג המדינה: בעל הבית מקבל שליש מדמי המפתח בעת העברת הדירה. הוחלט שלא להעמיד בנסיגון רב את האנשים שעסקו בכך והונהגה טבלה עם מספרים מדוייקים. היינו, שוב לפי גודל הדירה, ולפי טיבה.

בדרך זו, אדם הרוצה להעביר את דירתו לאחר ומבקש היתר מהאפוסטרופוס שהוא היום רשות פיתוח, הוכנסה טבלה שהיא המקובלת, אם כי קצת פחותה, מזו המקובלת במדינה. למשל, דירה אצל האפוסטרופוס היא דירה כמו כל הדירות האחרות. אולם הדירות האחרות מקבל פחות מאשר אריך היה, כיון שלא הלכו כאן לפי השליש, אלא קבעו את הטבלה של דמי ההיתר שהיה בהתאם לדמי המפתח המקובלים במדינה, אך קצת פחות מזה. דברים אלה תוכלו למצוא בדרך 9 סעיף 1002. במציאות מקבל הדייר פי שלושה יותר מאשר בנו

עדת הכספים

21.7.195

קציב רשות הפיתוח.

ש. ז.

לוינ:

קבלים.

מפיר:

נדמה לי שכאן ניתן מקום לקבוצה, כי יש רצון מצד אלה שקונים את הדירה ומצד אלה מוסרים את הדירה להעלים את המחיר האמיתי. לכן אתה צריך להיות צמוד שיטה מסויימת.

לוינ:

המנגנון מציע לשר טבלה חדשה וכאשר השר מאשר אותה היא בכנסת לתוקפה. מולם סוגי דירות השונות משתנה גם לפי המקומות; למשל, בבית-שאן היא יכולה לעלות ח"ר אחר מזה שביפו.

מפיר:

זכותו של כל בעל בית כאשר מתפנית דירה הוא לרוקח שכן אחר. אבל אם משווה את הדיירים צל רשות הפיתוח שהם אינם אנשים ותיקים המוגנים על-ידי החוק, נביח, פתח-תקוה בשנת 1946 הקימונו שיכון לעולים בכספי הציבור והעמדנו את דירות לרשות העולים בשכר דירה מסויים. אני מוכן לערוג ששכר הדירה דירות אלה הוא נמוך יותר מאשר שכר הדירה אצל רשות הפיתוח. אמנם, ני יכול לטעון שרשות הפיתוח לא צריכה להפסיד כסף, מולם מן הצד האחר טות הפיתוח היא המרינה ומדוע היא סידרה חלק מהדירות בשכר דירה נמוך אחרים - בשכר דירה גבוה יותר. מדוע העולים החדשים דינם אחר טבלה נאו קודם-לכן. מדוע בעל-בית בשוק החופשי צריך להיות צמוד לחוק הגנת דייר?

מ. לוינ:

חבר-הכנסת צור שאל בקשר לטחון המקרים הסוציאליים. החומר ניתן בעמוד 10.

צור:

איזה משקל זה מהווה בתוך כלל הדירות?

לוינ:

אשר לענין ההכנסות מנכסים בהנהלת עמידר - כבר ניתנה התשובה לחבר-הכנסת סוציאלי: ההוצאות. הסכום שהוכנס הוא ה הכנסנו את הצטו ולא את כלל נטו לאחר כיסוי הוצאות עמידר.

הסכום הזה של 550,000 ל"י הכנסות מנכסים הנהלת עמידר זהו הסכום נטו ואנו מקוים שתהיה מכך גם דמי שכירות.

צור:

האם גם כאן מופיע סכום של שלישי מהפיגורים?

לוינ:

בהתאם לח דשים שכבר עברו אנו רואים שאנו עולים בכמה עשרות לירות על ההמוסדן. כאן יתה גם שאלת משפטי פיננסי שהבאנו לדין. לוועדת השדים הכלכליים באתי וסר ובהתאם לכך אנו פועלים. בחרנו את האנשים שאנו יודעים שיש באפשרותם שלם. מולם כידוע לכם משפטים אינם נגמרים ביום אחד.

חזני:

האם הסכומים אינם משקפים את היחס כמה יחידות הועברו כבר לידי עמידר?

טז/זו

ועדת הכספים
21.7.1957
תקציב רשות הפיתוח

ד. לוי:

זאת אפשר למצוא בעמוד 10, סעיף 1005,
שם ישנו הפירוט: הנכסים העירוניים של
רשות הפיתוח, מחוץ לשלוש הערים הגדולות מנהלים על-ידי חברת עמידר.
הנכסים בשלוש הערים הגדולות מנהלים על-ידי רשות הפיתוח. אין כל
כוונה להעביר יותר נכסים לעמידר, כיוון שבערים הקטנות הוקמו
סיכונים עוליים רבים, ושם ישנה כבר אדמיניסטרציה של עמידר.

ז. צור:

ההכנסה ברוטו מדמי שכירות היא 4,800,000 ל"י.
אם נוריד מזה 3,230,000 ל"י, היזה סכום סתוך
3,230,000 הן הוצאות מדמי-שכירות?

ד. לוי:

אלה הן הוצאות על תיקוני הבתים, סניטציה
ועוד. אם תמצא שהנטו בעמידר קטן יותר
מאשר ברשות הפיתוח, אפשר להסביר זאת על-ידי-כן שהנכסים בערים הקטנות
מצבם ירוד יותר ודמי-השכירות במוכים יותר, והחזקתם עולה יותר.
לעומת זאת בערים הגדולות הוצאות רשות הפיתוח הוצאות גדולות לשם החזקה,
כמו, ביוב, בירושלים, במושב הגרמנית והיוונית סידרנו זאת. כן הדבר
ביפו ובחיפה.

אם תראו בעמוד 3 את ההוצאות הרי סגל ההוצאות
נשאר סכום של 8,500,000 ל"י המורכב מעודפי הכנסות על הוצאות בסעיפים
טונים של כלל התקציב.

היו"ר י. גורי:

לא ברור לי מהו הניסוק המכריע שקבע בהסדר
זה של העברת חלק הנכסים לטיפול של עמידר
והשאר חלק בידי רשות הפיתוח. ברור לי שאם שתי רשויות מטפלות באובייקט
אחד, מטוב לא בכל מקום, הרי שתי הרשויות האלה חייבות לקיים סגנונים
סווייטים למטרה זו. וכלל בידי הוא שרשות אחת שצריכה לקיים סגנון
על-טנת לגבות את שכר הדירה, וכן הדבר ברשות השניה, - הרי רשות אחת
צריכה לעלות פחות מאשר שתי רשויות. אם הבחתי זו נופלת, אז גם המסקנה
שלי נופלת. אולם כלל בידי הוא שאם במקום רשות אחת מטפלות שתי רשויות,
גם אם הן מחלקות את עבודתן מבחינה גאוגרפית, הרי שתי רשויות אלה עולות
יותר מאשר רשות אחת. אם בכל זאת נעשה הדבר סימן שהיו ניסוקים
סווייטים לעשות זאת. לא ברור לי מה הם הניסוקים.

מה הפרספקטיבה של הטיפול ברכוש הזה לאחר
שנעשים מאמצים למכור אותו? כמה שנים עוד בצורך לטפל ברכוש הזה?
לאטור, אם יש היזה תכנית מתוכננת בענין זה, או שהדברים מתפתחים
כפי שהם, ומלי שנה נעשה מאמץ למכור, אבל זה ילך בקצב איטי מאוד. וזה
ימשך זמן רב.

ד. לוי:

אשר לשאלה הראשונה - הוחלט להעביר לעמידר
את הדירות בערים הקטנות, כפי שכבר הסברתי,
לצרכי חסכון ויעול, מצאו, כי באותם הערים הקטנות מטפל סגנון של עמידר
בהשכרת דירות. למשל, בית-שאן ע"י עיר קטנה ואולי שיכונים העולים שהוקמו
על-ידי עמידר תופסים שטח הרבה יותר/מאשר היה לבית-שאן לפני שהוקמו
הסיכונים האלה. לכן, לצרכי חסכון ויעול הוחלט שיהיה בערים הקטנות סגנון
אחד.

הטיפול והתוצאות ישתנו לא כתוצאה מהחזקת
עמידר ברכוש. אילו החזיקה חברת עמידר ברכוש זה בשנת 1950, היז גם
מאז ישנה הטבה הדרגתית הן בגביה, הן בטיפול והן בהחזקה. בשנת 1950
אחוז ההכנסות היה קטן לעומת ההוצאות. ההוצאות היו גדולות בשנים שעברו.
מאחר שעמידר מטפלת ברכוש ישנה הטבה. אבל אין זה רק בגלל העובדה שעמידר
מחזיקה בו, אלא זה בא כתוצאה מהתבססות האנשים, כשם שבאה הטבה ברכוש
שבהחזקתה של רשות הפיתוח.

שז/זז

ס. לוי:

אם נחפש בהוצאות הארגוניות/הוצאות
החזקה בעמידר הם יותר גבוהות מאשר ברשות הפיתוח. אולם עובדה היא
שהעבירו את הטיפול בעיירות הקטנות לעמידר והיא מטפלת בהן. לכן,
אולי זוהי הכוונה ואין נטיה להמשיך ולהעביר את הרכוש בערים הגדולות
להנהלת עמידר. הנסיון איננו מעודד, וגם שר האוצר אמר בנטונו שיש
גבול ליכולת הקליטה של עמידר. פירוש הדבר - אם לרשות הפיתוח יש
58,000 יחידות-דיוור והיא העבירה 17,000 יחידות דיוור לאגרת עמידר,
אי-אפשר להעביר יותר, כי זה עלול רק להגביר את ההוצאות.

היו"ר י. גורי:

האם אין זה בא לחזק את הנחת ששתי
רשויות מוכרחות לעלות יותר ביוקר מאשר
רשות אחת? האם אינכם רואים צורך לבדוק מחדש את העניין הזה?

ס. לוי:

ישנה הצעה עתה שעמידר, המחזיקה בעיירות
קטנות תמשיך להחזיק ברכוש הזה לא בתורת
סוכנת של רכוש רשות הפיתוח, אלא תרכוש את הרכוש והיא יהיה בבעלותה.
היינו, יחדל אותו הקשר עם רשות הפיתוח.

המטרה ביחס לנכסים עירוניים היא
לחסל אותה מבחינת הבעלות. היינו, למכור למחזיקים בהם. קיימת
תכנית "חיסכון לקב"ן", הנאה לאפשר לדיירי רשות הפיתוח - רק לדיירי
רשות הפיתוח - לרכוש את הדירות שבהן הם גרים. על-ידי זה שהם יחסכו
את הערך תוך שנה, אם הם יוכלו להגיע עד ל-25% מערך הנכס, - אם יוכלו
לרכוש אותו אחר-כך תוך 10 שנים.

ישנה בעיה שכנית אם לפרטם זאת נציבור.
התעוררה הבעיה כיצד להעריך את הרכוש והמערך הממשלתי שזען שהוגם
באופן פיזי אינו יכול לספק את כל ההערכות האלה. כלומר, התעוררה
כאן שאלה עקרונית. על-כל-פנים, אנו רואים זאת כדבר דצוי. כידוע
לכם נכסיו רבים של רשות הפיתוח אינם נכסים שלמים. נניח, אדם בנה
לו שנים או שלושה חדרים על מגרש שאפשר לבנות בית של שלוש קומות.
האדם גר בשלושה חדרים אלה. הרי אם נראה את ערכו של הנכס, כלומר
את הדירה של שלושה חדרים - ערכה פשוט. אבל הנכס כולו ערכו רב
יותר. הדייר במקום ירצה לקנות את הדירה. אבל אז, שוב רשות הפיתוח
תהיה שותפה לדבר ערטילאי שעדיין איננו קיים, כי אם מישהו ירצה לבנות
על אותו מגרש עוד חדר, ובעיקר, כאשר המטרה היא להתפטר מהנכס.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים למעיף נכסים חקלאיים בסך
של 1,690,000 ל"י.

ס. לוי:

המספרים שניתנו כאן הם בהתאם להכנסות
שהיו לנו בשנים קודמות. ישנם כמון שינויים
קטנים. למשל, הכנסות מעיבוד פירות - ישנה תוספת של פי 2 ועוד.

ז. צור:

האם ההכנסה של 19,300 ל"י
מהחכרת מכונני טיים כוללת את כל מכונני הטיים?

ס. לוי:

אלה הם מכונני הטיים שמשרד החקלאות מחכיר.
מכונני טיים אחרים אינם, כי הם אינם גרי-
שימוש, יש חלק מהבארות שרצינו לסתום ולהוציא את החלקים כדי למכור.
אולם טיבול הטיים דרש שאנו נשמור על הבארות כדורבה לשעת חרום.

ט/ז/ז

ועדת הכספים
21.7.1957
תקציב רשות הפיתוח

ז. צור:
מדוע ההכנסה מטחצבות היא כה קטנה?
האם זה כולל את טחצבות הזיפזיף, כי אז
ההכנסה צריכה להיות גדולה יותר. האם ההכנסה מבתי-ברד וטחצבות קטנה
היא זו הנמצאת כאן? ומכמה בתי-ברד וטחצבות קטנה? האם זוהי ההכנסה
נטו או ברוטו?

ס. לוי:
ישנם רק כמה בתי-ברד בגליל וזוהי ההכנסה.
ההכנסה היא ברוטו ואנו מחזירים למשרד
החקלאות 120,000 לירות השתפות.

היו"ר י. גורי:
משרד החקלאות באסן על האפורטרופוס
בהחכרת קרקע חקלאית. כמו שנמסרה חברת עמידר
לגבי רכוש עירוני. האם אותם הבימוקים שהגיעו את רשות הפיתוח למשרד
בנמסרות את הרכוש העירוני לחברת עמידר, חלים גם במקרה זה, או היו
כאן בימוקים נוספים? אם כי אני מניח טראש של משרד החקלאות ישנה
בקימות גדולה יותר בענין זה והוא מטפל בהכשרת קרקעות לחקלאות.
אולם אני רוצה לקבל אישור להנחת יד.

ס. חזני:
את שאלתו של חבר-הכנסת גורי לגבי בכסים
עירוניים אני רוצה להפנות לגבי פרדסים וטעמים
אחרים. מהי המטרה ומהו הכיוון כדי להשתחרר מהבכסים האלה? מה הבטחון שלו
יקרה משהו כזה. כאשר שתי זרועות עוסקות בענין אחד וקובעות מחירים
שונים כדמי-חכירה? משרד החקלאות קבע מחיר אחד כלמי חכירה ורשות
הפיתוח קבעה מחיר אחר, והשטחים נמצאים זה ליד זה.

אשר לאדמות להתיישבות-קבע - ישנו כמון
מחירון. אולם האם יש גם חוזי-חכירה קבועים מצד רשות הפיתוח?
באיזה מקרים בכלל ישנם חוזי-חכירה סופיים עם המתיישב?

ש. דיין:
מה השותפות לגבי עיבוד פרדסים עם המשרד
החקלאות? ועם גופים אחרים? האם מעבדים
לפי ימי עבודה ומגישים לרשות הפיתוח חשבון. מדוע לא למכור את הפרדסים?
אם יכולתם למכור 28,000 דונם, וכ-10,000 דונם ליכין-חק"ל ובמשרד
רק כ-2000 דונם, מדוע אי-אפשר למכור את השטח הזה? האם אנו יכולים
לקבל את הרשימה מי ומי הם החוכרים? אנו שומעים שיש חזקה על
פרדסים לקציבים המחזיקים בקרקעות וביבתיים עוברות שנים והרכוש עלול
להקנות לזה זכות והם לעולם לא יחזירו אותו.

ס. לוי:
יכין וחק"ל מגישים לנו חשבון הוצאות, כי
הם קבלניה שלנו. מטעי האננס הן כידה נאלצו
את המדמה.

אשר לשאלה מה היו הבימוקים להעברת הרכוש
למשרד החקלאות - כאן היה דבר אחר. בהתאם לתקנות לשעת חירום בקשר
לעיבוד אדמות טועברות, הוסמן שר החקלאות, לאחר הזרה מסויימת, שבעליהם
אינם מעבדים כראוי, לעבד בעצמו את הקרקע או על-ידי החכרה לאחרים.
לשם כך הוקמה במשרד החקלאות מחלקה מיוחדת שטיפלה בעיבוד, או יותר
בכון בהחכרת אדמות של אנשים פרטיים שלא עיבדו אתה קרקעות כראוי.
כזה היה התקן לשעת חירום לעיבוד אדמות טועברות. בתקופת התווה-ובוהו
עיבדו אדמות, כי היו הרבה קרקעות טועברות שלא היו שייכות לאנשים
פרטיים, אלא לנפקדים שהאפורטרופוס בזמנים הראשונים טרם הספיק להשתלט
עליהן. כאשר האפורטרופוס התחיל לקיים את מחלקת הכפרים שלו והתחיל
להשתלט על כל הקרקעות בתקבל טעין ניגוד, הייתי אומר, בין האפורטרופוס
ובין משרד החקלאות לגבי קרקעות מסויימות: האפורטרופוס טען שהוא

ועדת הכספים,
21.7.1957
תקציב רשות הפיתוח

פ. לוין:

בעל הקרקע ומיניו מתכוון להעביר את הקרקע הזאת. הוא מוכן לעבד אותה ומיין צורך להסיל עליו את התקנות לשעת חרום. אינני זוכר את כל השתלשלות העניין. אולם אז התערבו בעניין זה היועץ המשפטי לממשלה והיועץ המשפטי לעניני ערבים אשר אמרו שהאפורטרופוס מיני צריך למסור את הקרקע שלו למשרד החקלאות לעיבוד. הם התנגדו לכך הן מבחינה חוקית והן מבחינה טדינית. אולם בסופו של דבר סוכם שמשרד החקלאות ישמש כסוכן זמני של האפורטרופוס לעיבוד האדמות האלה. דבר זה קויים מאז שנת 1953 ועד עתה. אז היה האפורטרופוס עצמו מעבד את הקרקע ועכשיו עוסק בכך משרד החקלאות. כמובן שהתעוררו כאן בעיות שונות. סכל מקום משרד החקלאות משמש כסוכן של רשות הפיתוח. ישנן כ-1,100,000 דונם אדמות חקלאיות, כולל הנגב.

כמובן שישנם עוררים על כך, ואף אני ביניהם, כי דבר זה מיני טקובל שמשרד ממשלתי אחד ישמש סוכנו של משרד ממשלתי אחר. הטענה היא שהאפורטרופוס יכול לעבד בעצמו את האדמות האלה או להחכיר אותן בעצמו. כזו היתה גם דעתן של כל הוועדות שהוקמו בקשר לכך האפורטרופוס, כי יש להחזיר את הטיפול באדמות אלה לרשות הפיתוח.

אני חולק על ההנחה, כי בעניין זה טוב ששרד החקלאות יטפל באדמות אלה כיוון שדרשות כאן ידיעות חקלאיות. החכרת הקרקע נעשית לפי המלצת ועדה ציבורית המחליטה לפי לתת את הקרקעות ומינה גידולים לגדל. אפשר להגיד זאת לגבי הפיקוח על הגידולים האלה - בכך יכול לטפל משרד החקלאות. אולם טדינתנו היא טדינה קטנטנות ואי-אפשר בטדינתנו לתחום תחומים ישרים בין אדמה חקלאית ופדמה טדינה חקלאית, כי יש ואדמה חקלאית היום תהיה מיועדת סחר למטרות אחרות.

אגב, אם באותה אדמה יטפל משרד אחר ללא כל קשר עם כלל הקרקעות, דבר זה יגרום לפיצול ולתקלות שונות שאנו נתקלים, והיו גם מקרים שהיינו חייבים לשלם פיצויים עבור קרקע שהוחכרה למטרות העובדה שקרקע זו דרושה למטרות אחרות. כל זה אפשר היה לפגוע אילו יד אחת היתה מטפלת בכך. דבר הכרחי הוא שיד אחת מטפלת בכל קרקעות המדינה. יכול להיות קשר למשרד החקלאות או למשרד אחר, אבל לא יתכן שחלק מהקרקעות יהיו במשרד אחד וחלק - במשרד אחר. דבר זה מינונו בריא.

ז. צור:

הנקודה כיום היא בתיאום בין-משרדי, בין משרד האוצר ומשרד החקלאות. אני רוצה לומר כיצד נרמזים לי הדברים, ובמידה רבה מנקודת השקפה של החקלאות ושל משרד החקלאות. ישנם כאן כמה דברים שאנו רואים אותם כיתרון שהטיפול בקרקעות אלה נמצא בידי משרד החקלאות, במחלקת הקרקעות שלו, שהוא כסוכן של רשות הפיתוח:

(א) הקרקעות האלה מחייבות גם פיתוח, מפילו גם לפני ההתיישבות. למשל, המפעל החשוב של דגנים בנגב, שטרם הגיע למצב של התיישבות, ולא נמצאו גורמים שיהיו מוכנים לעבד את האדמה על אחרייתם. פיתוח את המקום מחלקת הקרקעות של משרד החקלאות עם גורמים חקלאיים והקיסו חברה חקלאית המעבדת את האדמה, זורעת ואף הגיעה להשגים טובים. דבר זה מלא תפקיד חשוב מאד בנגב.

(ב) גם לפני ההתיישבות יש צורך כיום לטפל בקרקעות בקשר לתכנית חקלאית כוללת של גידולים ומים. למשל, גם השנה ישנם מפעלים זמניים שאי-אפשר להשתמש בהם לפי תוכנון קבוע. אולם זה מחייב תאום עם הקרקעות הנמצאות בידי משרד החקלאות. דבר זה תוכנן מתוך הצרכים של הגידולים השונים ומתוך חשבון כיצד יתקשר הדבר עם ההתיישבות.

שז/זו

ועדת הכספים,
21.7.1957,
תקציב רשות הפיתוח

ז. נדר:

ג) יש לשמור על הקרקע החקלאית שלא תימסר לידים זרות. למשל, אפשר להשתמש בחולות לצרכי התיישבות ולא באדמה חקלאית טובה. כאשר הדבר נתון במסגרת שכל עניינה הוא החקלאות, הדבר טוב יותר. דבר זה מסמך ערובה עיקרית, כי לא בכל אדמה אפשר להשתמש למטרה חקלאית. אגב, האדמות הנמסרות לעיבוד זמני - הכוונה לתקופה של שנה אחת.

ד) מבחינת הוצאות ההחזקה - לפי הסיכומים נראה לנו שהמנגנון הרבה יותר קטן בטיפול בקרקעות האלה המוכרות על-ידי משרד החקלאות. בבירור סמקיים עתה משרד החקלאות הוא מציע שכל הנכסים הנפרדים יועברו למשרד החקלאות בתור סוכן כללי, ומחלקת הקרקעות מוכנה לעשות זאת בתוספת קטנה של עובדים.

ט. לוי:

חבר-הכנסת חזני שאל מה הטמנה לגבי עתיד הפרדסים והמטעים האחרים - נשארו 2,500 דונם אשר מהם 17,700 דונם כלולים במסגרת תחנת הנסיונות בבית-דגון. והתאם להסכם עם משרד החקלאות הם שותפים בקרקע זאת לתקופה של שלוש שנים, אחר-כך זה יהיה חלק מנכס המדינה. השטח של תחנת הנסיונות בבית-דגון מגיע ל-3,000 דונם, אשר מהם 800 דונם הם פרדסים, שאנו עליין מחזיקים בהם. הם מיועדים להתיישבות. אבל הסוכנות טרם קיבלה זאת, כי הם מפורזים ומתוכננים במשבצות אלה בסניינה. כלומר, זה לגבי 800 דונם.

כל המטעים האחרים נמסרו בחכירה ל-12 שנה לחברת טטעי האומה. הדבר נמסר לה עוד בשנת 1952. רבמחתי הישיבות האחרונות שנתקיימה במשרד החקלאות, אצל מר גבתי, התעוררה השאלה של הערכת הוקף החוזה לעוד 12 שנה. כיוון שהיו לה הוצאות רבות לשיקום הזייתים.

חבר-הכנסת חזני שאל אם עלולים להיות מקרים כפי שקרו שאלקת אדמה אחת תימסר בחכירה לקבוץ מסויים בדמי-שכירות כאלה ואלמה על-ידה תימסר בדמי-שכירות אחרים. כל הקרקעות החקלאיות הם מקרקעים של המדינה שנמסרו למשרד החקלאות כטובן, פרט לקרקעות שהממשלה עצמה משתמשת בהן. לדוגמה, שדה התעופה בלוד. אם ראייתם אותו, הוא-טורכב מכמה רצועות בהתאם לכיוון רוחות השמים. הרצועות הן ארוכות ובין הרצועות ישנו שטח מיסורי מצויין לפלחה. ואפשר לעבוד את השטח הזה שטח זה שייך למדינה והוא לא נמסר לעיבוד בהסכמת משרד החקלאות, אלא אגף המקרקעים של המדינה מטפל בהחכרתו. לפי הפלצות של ועדה עליונה להחכרת אדמות חקלאיות. ישנו תעריף מיוחד לאגף המקרקעים של המדינה ובוהגים לפי אותו תעריף. היה מקרה שקבוץ מסויים שמכסת הקרקע הקבועה שלו לא הושלמה והוחלט שהוא יקבל בחכירה זמנית קרקע בשדה התעופה בלוד שם התעריפון הוא אחר. הדבר היה בלי ידיעת אגף המקרקעים של המדינה, והדבר תוקן ולא יקרה בשנית.

היו"ר י. נדר:

אני רואה שהחברים מתפזרים. למנום הודעתי שאנו נבעל את הישיבה היום בשעה 19.00 במקום 20.00. אדרוש מחברי הוועדה לשבת ביום ג' חצי שעה נוספת.

ט. לוי:

חבר-הכנסת חזני שאל בקשר לתעריפים לאדמות-קבע. זו אחת מהשאלות שחבר-הכנסת דיין גם כן העלה. הקרן הקיימת לישראל קיבלה מרשות הפיתוח שני מיליון דונם, לכאורה, שני מיליון דונם אלה צריכים לכסות את כל המשבצות שקיימות בארץ. מולם למעשה, זה איבנו כך, והקרן הקיימת לישראל מוגבלת בשני מיליון אלה ומינה רשאית לעבור עליהם. גם שר האוצר אינו סוכן לעבור עליהם. נוצר מצב מוזר קצת שהתחום או הגבול בין הקרקע שהועברה לקרן הקיימת לישראל לבין הקרקע שלא הועברה - וזה לפי דרישת הקרן הקיימת לישראל -

שז/זו

ועדת הכספים
21.7.1957
הקציב רשות הפיתוח

ס. לוי:

הוציאו מסבצות, כי אותו ישוב חייב לקבל מכסת קרקע קבועה, וזוהי
מכסה עדיין איננה בידי הקרן הקיימת, כלומר, עדיין איננה במסבצות
הקבועות שלה. לכן, לעת-עתה, מחכירים זמנית את הקרקע. אבל מכיוון
שאותה הגדמה הסוכרות תהיה אדמת הקבע של אותו ישוב - יש לזה תעריף
סיוחד.

חבר-הכנסת דיין שאל בקשר לפרדסים ולשדות
החברות. החברות טענות ורשות הפיתוח מוציאה את ההוצאות וטומיפה להן
בעד ההנהלה. הפרדסים העלולים בשנה הבאה לעבור לסידור אחר, הרי אין
כל הגיון לשנות כעת את השותפות והחברות סמשיכות לפעול.

נשאלה שאלה מדוע אין מוסרים אותם לקרן
הקיימת ולהתיישבות - הסברתי כבר שהפרדסים בטנאים במקומות כאלה שאין
עדיין ישובים הטובים לקבל אותם. אשר לשאלה מדוע הקרן הקיימת לישראל
אינה מקבלת את כל הקרקעות - הקרן הקיימת לישראל קיבלה שני מיליון דונם.

מה בענין החכרת המסבצות?

ז. צור:

אני מוכן להביא רשימות מפורטות לישיבה הבאה.

ס. לוי:

עלי לציין שישנם עדיין שטחים די גדולים
שאינם מוחכרים על-ידי משרד החקלאות והם מעובדים על-ידי בדואים, הם
בבעלות בפקדים. נעשה ניסיון לרכוש את הבדואים, כל שאר השטח הוא
הרים, חולות, או אדמת סרעה, או אדמה שאינה ראויה לעיבוד.

הבעלות
מכחינת

למשל, אזור עדולם. עדיין אינו מוסדר
אנשים דיר-בחס, בית נטיף וזכוריה, באזור עדולם אין בפקדים מוכחים.
היו קצת בזכוריה. אבל בראשית שנת 1949 הועברו לרמלה ולמנדל. אזור
אשקלון שרובו לא עבר לקרן הקיימת לישראל, אך הוא מעובד כולו.

הישיבה נועלה ב-19.30